

Poistné rozhlády

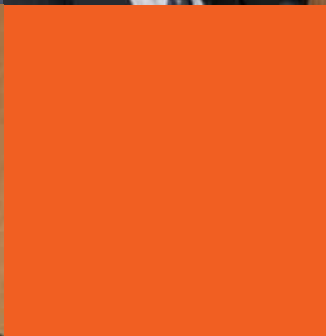

2

Časopis
slovenského
poistovníctva

SLAS'PO

Dvadsaťročie našej asociácie

Slovenská asociácia poisťovní si slávnostným zhromaždením v hoteli Radisson Carlton pripomenula 20. výročie vzniku. Hostami boli poprední predstavitelia regulátora, dohľadu, finančnej sféry, akademickej obce a členských poisťovní.

Po úvodných vystúpeniach prezidenta asociácie Mareka Jankoviča (zaoberal sa vývojom trhu) a generálnej riaditeľky Jozefíny Žákovéj (vývoj dohľadu, regulácie, činnosť asociácie) pozdravil zhromaždenie guvernér Národnej banky Slovenska Jozef Makúch. Jeho príhovor ukázal, že tematika poisťovníctva mu je blízka, lebo pred desaťročím bol predsedom Úradu pre finančný trh.

Desiatky minút po skončení oficiálnej časti venovali účastníci podujatia rozhovorom o minulosti a budúcnosti slovenského finančníctva. Na snímke zľava Jozef Makúch, Marek Jankovič a Jozefína Žáková.

Rektor Ekonomickej univerzity v Bratislave Rudolf Sivák pripomenul, že EU je jedinou slovenskou univerzitou so študijným programom poisťovníctva, a to na všetkých troch stupňoch. Ako ocenenie dlhodobej spolupráce odovzdal do rúk prezidenta SLASPO Mareka Jankoviča Pamätnú medailu za prínos k rozvoju Ekonomickej univerzity.

Prezident Republikovej únie zamestnávateľov Marián Jusko ocenil prínos asociácie na aktivitách únie a na formovaní podnikateľského prostredia na Slovensku.

Pozvaní boli aj bývalí predstavitelia asociácie. Prvá prezidentka SLASPO Livia Mitošinková a prvý generálny tajomník Pavel Chovan si pred začiatkom zhromaždenia prezerajú panely znázorňujúce dvadsaťročnú históriu asociácie.

SLASPO úzko spolupracuje so Slovenskou bankovou asociáciou. Na slávnostnom zhromaždení boli jej predstavitelia prezident Igor Vida (vpravo) a výkonný riaditeľ Ladislav Unčovský.

Snímky (ip)

02

Na aktuálnu tému

Top Story

Priorita – ochrana spotrebiteľa. Rozhovor s predsedom EIOPA Gabrielom Bernardinom
Consumer Protection Is the Main Priority. Interview with Gabriel Bernardino, Chairman of EIOPA

06

Solvency II

Solvency II

Riziko technických rezerv v Solvency II
Reserving Risks under Solvency II

11

Dane

Taxes

Daň na všetko, čo sa (zatiaľ) hýbe
To Tax Everything That Moves (So Far)

12

Poistovacie podvody

Insurance Fraud

Výmena skúsenosti pri boji proti poistovacím podvodom
Experience Exchange on the Fight against Insurance Fraud
 Vzájomné stretnutia sú vždy prínosom
Mutual Meetings are Always Beneficial

16

Resumé v angličtine

English Résumé

Obálka

Cover

Šéf európskeho dohľadu nad poisťovňami na konferencii v Bratislave
Head of European Insurance Supervision Attends Conference in Bratislava

Dve desaťročia Slovenskej asociácie poisťovní

Editoriál

Dnes si už málokto v našej brandži spomenie, že ešte relatívne nedávno boli časy, keď všemocný štát poisťovne vlastnil, reguloval aj dohliadal na ne a nemusel sa pritom riadiť žiadnymi inými pravidlami a názormi, iba tými, ktoré si v spolupráci s politickou mocou sám vytvoril. Oficiálne nikto neloboval, pojem lobing sme poznali iba zo zahraničných filmov, obvykle s kriminálnym podtextom.

Preto mnohí v roku 1991 (po 50 rokoch) s údivom sledovali proces vzniku Československej asociácie poisťovní, ktorú založili predstavitelia dvoch štátnych poisťovní - Českej a Slovenskej štátnej poisťovne a jednej súkromnej - Kooperatívy. V tom čase to vyzeralo bizarno, preto sa mnohí čudovali, načo je asociácia, keď sú na trhu iba tri poisťovne a málokto mal vtedy jasnú predstavu, ako taká asociácia reálne funguje a aké by mala mať kompetencie. Čoskoro sa ukázalo, že založenie asociácie bol prezieravý krok, pretože udalosti (nielen) v poisťovníctve sa vyvíjali prudkým tempom. V roku 1993 sa rozpadla čs. federácia a rozdelila sa aj čs. asociácia. Na Slovensku sa na konci toho roka založila slovenská asociácia, ktorá už mala deväť členov. Aj to ukazuje, ako sa už v tom čase poisťovníctvo rýchlo menilo a mení sa dodnes – poisťovne vznikajú, zanikajú, fúzujú a v poslednom období je tu trend zmien poisťovní na pobočky.

Nedávno sme si na slávnostnom zasadnutí Zhromaždenia pripomenuli 20. výročie pôsobenia Slovenskej asociácie poisťovní na slovenskom poistnom trhu. Na začiatky sme spomínali veselo aj vážne, so suchými štatistikami aj s nostalgickými fotografiami. Začali sme v Rakúsko-Uhorsku, kde vznikla prvá asociácia na našom území a pokračovali v bývalom predvojnovom Československu. Potom takmer 50 rokov nebolo na čo spomínať, pretože žiadnej asociácie nebolo. Poisťovníctvo bolo znárodnené, pôsobila tu jediná Československá štátna poisťovňa (neskôr rozdelená na Českú štátnu poisťovňu a Slovenskú štátnu poisťovňu). Takýto stav bol až do roku 1991, keď nový zákon o poisťovníctve ukončil monopol štátnych poisťovní a umožnil vstúpiť na trh súkromným poisťovňami.

Asociácia tiež prešla svojím vývojom – spočiatku mala povahu iba obslužnej organizácie pre poisťovne. Na pôde asociácie sa riešilo iba to, o čo členské poisťovne požiadali. Boli to takpovediac iba domáce, slovenské problémy. Postupom času sa Slovensko stalo členom Európskej únie so všetkými právami a povinnosťami k tomu prislúchajúcimi. Poisťovníctvo muselo prejsť v dôsledku toho i rozsiahlymi zmenami, ktoré bolo treba, pochopiteľne, reflektovať. SLASPO sa stalo členom európskej federácie národných asociácií a od pracovníkov sekretariátu sa začala vyžadovať nielen znalosť problematiky, ale aj výborná angličtina. Väčšina legislatívy sa totiž tvorí v Bruseli a dohľad sa tam pomaly presúva tiež.

Vo svojich vystúpeniach pred členskými poisťovňami často vyslovujem poďakovanie za ochotu združovať sa a financovať svoju asociáciu. Lebo na druhej strane často pripomínam regulátorom pri viac alebo menej úspešnom vykonávaní „lobingu“, že robiť konzultácie s trhom nie je iba dobrá vôľa regulátorov, ale predpisujú im to domáce aj európske legislatívne pravidlá. Takže, keby asociácia neexistovala, tak by si ju museli vymyslieť.

Chvalabohu, je už vymyslená a je aj funkčná. Aspoň dúfam, že ju takto všetci vnímame.

Josefina Káčová

Úspech alebo zlyhanie presahuje hranice štátov

Zabezpečiť primerané, bezpečné a udržateľné dôchodky môže kombinácia verejných a súkromných režimov

Na konferencii Národnej banky Slovenska a Európskeho orgánu pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (EIOPA) bol ústrednou postavou predseda EIOPA Gabriel Bernardino. Podujatie sme využili na rozhovor.

EIOPA vznikla pred vyše tromi rokmi. Čo považujete za svoje kľúčové výsledky?

■ V týchto troch rokoch EIOPA významne prispela k vytvoreniu jednotných európskych pravidiel pre poistenie a dôchodky, aktívne podporovala konvergenciu dohľadu a zaujala vedúcu pozíciu pri posilňovaní ochrany spotrebiteľov. Pri absencii medzinárodných štandardov EIOPA dostala do pôsobnosti technické aspekty regulačných rámcov poisťovníctva a dôchodkov na základe rizika. Naša práca zahŕňa všetky legislatívne úrovne. V oblasti poistenia sme vydali správu o hodnotení dlhodobých záruk. Bola podkladom pre trojstranné rokovanie o smernici Omnibus II (Level 1). Technická správa o návrhu štandardného vzorca a kalibrácie pre dlhodobé investície je podkladom pre vykonávacie opatrenia (Level 2). V tomto roku sme začali verejnú konzultáciu prvého súboru technických implementačných noriem Solvency II (Level 3). V minulom roku sme vydali smernice pre prípravnú fázu Solvency II. V priebehu roka 2014 sa budú ďalej verejne konzultovať vykonávacie technické štandardy a smernice Solvency II. V oblasti dôchodkov EIOPA poskytuje svoje stanoviská k revízii smernice IORP (Level 1). V minulom roku sme vyhodnotili kvantitatívnu dopadovú štúdiu o zamestnaneckých penzijných schémach. Bolo to prvé európske hodnotenie, ktoré poskytuje komplexný a porovnateľný obraz o finančnej situácii zamestnaneckých penzijných fondov. V roku 2013 EIOPA predložila Európskej komisii svoje prvé implementačné technické normy (Level 3). Tento štandard zahŕňa reporting v zamestnaneckom dôchodkovom zabezpečení. Vo februári tohto roku sme vydali predbežnú správu o vytváraní jednotného trhu EÚ pri osobných dôchodkoch, ktorú si vyžiadala Komisia.

Ochrana spotrebiteľa je kľúčový prvok celého projektu. Ale nie je len otázkou regulácie a nastavenia pravidiel, ale aj vecou dohľadu s cieľom zabezpečiť, že pravidlá sa rešpektujú. Myslíte si, že úroveň a kvalita dohľadu v tejto oblasti dostatočná?

■ Od svojho vzniku je jednou z priorít EIOPA ochrana spotrebiteľa. Národné dozorné orgány už začali realizovať pokyny EIOPA o sťažnostiach

v ich kompetencii. EIOPA v súčasnej dobe sleduje ich realizáciu. Poisťovne podľa našich pokynov aktualizujú systémy riadenia sťažností. Spotrebiteľom to umožní lepšie služby a rýchlejšie a efektívnejšie riešenie problémov. V minulom roku sme vydali podobné pokyny na riešenie sťažností na poisťovacích sprostredkovateľov. Náš program ochrany spotrebiteľa sa zameriava na väčšiu transparentnosť k spotrebiteľom a väčšiu korektnosť pri predajných praktikách. Identifikovali sme spôsoby najväčšieho poškodzovania spotrebiteľa na poistnom trhu, ako je zavádzanie pri predaji, zneužívania nedokonalosti trhu a neprimeraná úroveň provízií a poplatkov. Vydali sme stanovisko, ktoré poskytuje dohľad rámec pre analýzu problémov a odporúčania, ako ho používať. Vzhľadom na význam, ktorý prikladáme predajným praktikám, sme zverejnili správu o najlepších skúsenostiach z poskytovania informácií klientom dôchodkových systémov a správu o najlepších skúsenostiach pri využívaní webových stránok pri distribúcii poistných produktov. EIOPA vytvorila základné podmienky na identifikáciu prvkov ochrany spotrebiteľa, ktoré sa ešte len objavajú. Vyvinuli sme lepšiu metodiku zberu, analýzy a publikovania správ o spotrebiteľských trendoch. Skúmame možnosti využitia sociálnych médií na analýzu spotrebiteľských trendov. Všetky poisťovne na trhu EÚ by mali uplatňovať záväzné postupy manažovania poistného biznisu, vrátane správy poistiek a vybavovania sťažností. Dohľad by tomu mal venovať potrebnú pozornosť, aby mali poistení isté korektné zaobchádzanie. Cieľom je trvalé zvyšovanie kvality a dôslednosti dohľadu. To bude úlohou EIOPA v najbližších rokoch.

Máte nejaké nesplnené ambície?

■ Som si istý, že EIOPA môže urobiť v prospech ochrany spotrebiteľa a finančnej stability v EÚ viac. Vytvorenie jednotných pravidiel je dôležitým krokom, ale nemožno to považovať za všeliak. Oveľa viac úsilia by sa malo venovať realizácii konvergenčných pravidiel a dôslednému dohľadu nad nimi. Preto sme kládli veľký dôraz na konvergenciu dohľadu a porovnávacie hodnotenia. Pripravujeme príručku pre dohľad, ktorá bude obsahovať best practices dohľadu. Zriadi sa stredisko expertíz interných modelov. Naozaj si myslím, že EIOPA môže prispieť k vyššej kvalite a dôslednosti dohľadu v EÚ, čo bude mať vplyv aj na národné orgány dohľadu. V tomto

Gabriel Bernardino

zmysle by sa úloha EIOPA, ako skúmať určitú finančnú inštitúciu, určitý typ produktu, určitý typ správania, mala rozšíriť. Táto kompetencia by sa nemala obmedziť len na situácie, keď je ohrozená stabilita finančného systému, ale mala by sa využívať všeobecnejšie.

Pri zabezpečení slušnej životnej úrovne po odchode do dôchodku je problém starnutie populácie. Diskutuje sa, či by dôchodkové zabezpečenie malo byť úplne štátne, úplne súkromné alebo by mal byť systém kombinovaný. Nerieši sa kľúčový problém, že čoraz menej mladých ľudí sa bude podieľať na dôchodkoch čoraz väčšieho počtu starých ľudí. Aké riešenie tu vidíte?

■ Jeden z hlavných dôvodov, prečo sa reforma dôchodkových systémov stala nevyhnutnou, je trvalé, možno povedať aj prudké, starnutie populácie v Európskej únii. Predlžovanie dĺžky života, pomalý ekonomický rast, rozpočtové deficity, zadlženosť, finančná nestabilita a nezamestnanosť sú známe faktory, ktoré sťažujú úlohu dôchodkových systémov. Zabezpečiť primerané, bezpečné a udržateľné dôchodky môže kombinácia verejných a súkromných režimov.

Domnievam sa, že v záujme posilnenia dôvery občanov by rozvoj súkromných doplnkových dôchodkových sporení, čiže druhý pilier dôchodkového poistenia zamestnancov, a tretí pilier, mala sprevádzať vhodná regulácia a dohľad. To platí pre celý finančný sektor, ale dôchodky sú tu podľa môjho názoru osobité. Samozrejme, aj iné finančné produkty si od jednotlivca vyžadujú dôveru v istotu svojich peňazí cez lepšie informovaný subjekt. Ale tu ide o niečo tak fatálne, ako je príjem v starobe. Sociálne a politické dôsledky – rovnako ako ekonomické a finančné – sú veľmi vážne.

Dôležitým prvkom je povedomie spotrebiteľov o predpokladanom príjme po odchode do dôchodku. Ak od občanov žiadame zodpovedný postoj k dôchodku, musíme zabezpečiť dostatok informácií o ich individuálnej dôchodkovej situácii vyplývajúcej z rôznych dôchodkových systémov, počnúc 1. pilierom.

Osobné dôchodkové zabezpečenie sa všeobecne považuje za úplne dobrovoľné. Prečo musíme regulovať osobné dôchodky na trhu, najmä na úrovni EÚ?

■ Problém dôchodkov je relevantný pre všetky

členské štáty EÚ a všetkých občanov EÚ bez výnimky. Obyvateľov v produktívnom veku v Európe je čoraz menej. EÚ by mohla byť v nebezpečenstve, že primeranosť dôchodkov nebude zaručená. To bude mať negatívny dopad na EÚ ako celok tým, že sa znižuje ekonomický rast a vytvorí sa tlak na verejné financie.

Ekonomiky a spoločnosti z členských štátov EÚ sa čoraz viac integrujú. Úspech alebo zlyhanie národných dôchodkových politík a reforiem presahuje hranice jednotlivých štátov. Dôchodky sa stávajú predmetom spoločného záujmu vo všetkých krajinách Európskej únie, a preto by sa na úrovni EÚ mali konzistentne upraviť.

Za posledných 15 rokov vzniklo vo východnej Európe niekoľko dôchodkových systémov, ktoré sú buď úplne alebo aspoň čiastočne súkromné. Primárne otázky boli, či by dlhodobé úspory udržali hodnotu alebo ako ich zabezpečiť proti podvodom. Vývoj ukazuje, že tieto systémy by mali byť predovšetkým chránené proti zmenám a zásahom vlád (najmä v Maďarsku a Poľsku, čiastočne na Slovensku – tu zmeny parametrov). Berú vaše stratégie do úvahy tieto faktory?

■ Naša práca na osobných dôchodkoch práve začala. Európska komisia požiadala EIOPA o technické poradenstvo pri obozretnej regulácii a opatreniach na ochranu spotrebiteľa potrebných na vytvorenie jednotného trhu pre osobné dôchodky v EÚ. Získali sme dobré podnety zúčastnených strán. Kľúčovým výsledkom našej práce na predbežnej správe je, že jednotný trh pre osobné dôchodky môže byť výhodný pre spotrebiteľov, poskytovateľov a pre hospodárstvo EÚ ako celok.

Osobné dôchodky poskytnú spotrebiteľom v EÚ možnosť rôznych režimov v celej EÚ podľa preferencií a potrieb, najmä s ohľadom na investičné stratégie. Transparentnosť a ochrana spotrebiteľa sa zvýšia, vzrastie efektívnosť nákladov.

Poskytovatelia budú mať možnosť dosiahnuť efekty z rozsahu, a to najmä pri štandardizovaných produktoch, ktoré umožňujú úspešný cezhraničný predaj. Možno povedať, že ekonomika EÚ by mohla ťažiť z osobných dôchodkov, lebo sa stanú zdrojom pre udržateľné dlhodobé investície.

Naša analýza ukázala, že najväčšími prekážkami

jednotného trhu pre osobné dôchodky sú zdaňovanie, sociálne právo a zmluvné právo.

Každý trh všeobecne, by mal vznikať zdola nahor, nie naopak. Podľa vášho projektu je to prístup zhora dolu. Prečo sa tento cezhraničný trh sa nevyvíja prirodzenou cestou?

■ Máme 28 regulačných režimov pre dôchodky, vrátane takých zložitých otázok ako je pracovné či sociálne právo. V dôsledku obrovskej odlišnosti dôchodkových režimov je logické, že jednotný trh pre osobné dôchodky sa nemohol objaviť, ako hovoríte, prirodzeným spôsobom – zdola nahor.

Je rozumné diskutovať o prenosnosti penzijných plánov z jedného členského štátu do druhého, z jednej finančnej inštitúcie do druhej, aj keď je zrejmé, že konečný spotrebiteľ by mohol prísť o značnú časť peňazí vzhľadom na prirodzené vlastnosti niektorých penzijných produktov (napr. stornovanie životného poistenia cez odkupnú hodnotu, predaj a nákup cenných papierov v podielových fondoch)?

■ Predbežná správa EIOPA sa zaoberá otázkou cezhraničných dôchodkov a jednotného trhu. V tejto súvislosti sa diskutuje o štandardizovaných produktoch. Štandardizované produkty ponúkajú možnosť znížených nákladov a poplatkov, ktoré by mohli pomôcť prenosnosti niekoľkými spôsobmi. Verím, že je vhodný čas hovoriť o takých vážnych témach práve teraz. Sme ešte len na začiatku dlhej cesty regulácie osobných dôchodkov v Európe. Iba na základe analýzy existujúcich produktov a určenia zvýšenej ochrany účastníka dôchodkovej schémy, resp. identifikácie faktorov, ktoré ho poškodzujú, môžeme nájsť „palivo“ regulačnej aktivity pri osobných dôchodkoch.

Efektívny a konkurenčný trh si vyžaduje širokú škálu rôznych produktov viac, než akúkoľvek unifikáciu. Aké výhody prinesie spotrebiteľom výber obmedzenej škály unifikovaných produktov?

■ Poskytovatelia dôchodkov budú naďalej využívať inovácie a ponúkať klientom nové programy a produkty. To je na trhu s voľnou súťažou normálny vývoj.

Naším cieľom nie je, aby sa produkty zjednotili. Tým je zjednotiť správu dôchodkových systémov, riadenie rizík a vnútornej kontroly, aby bola lepšia ochrana poistených.

Európsky druhý režim s primeranou úrovňou štandardizácie bude pridávať spotrebiteľom do ponuky nové produkty, ale nebude nahrádzať vnútroštátne.

Dôchodkové systémy na báze kapitalizačných pilierov sú výsledkom rôzneho a často veľmi odlišného historického, ekonomického a iného vývoja v členských štátoch. Ťažko ich porovnávať. Ak sa rozhodnete zahrnúť 1. pilier do regulácie, ako očakávate ich porovnateľnosť?

■ Pri príprave predbežnej správy EIOPA dospela

k záveru, že prvý pilier v niektorých členských štátoch spĺňa definíciu PPP. V diskusii sa však zdôrazňujú argumenty pre posilnenie konvergenencie medzi požiadavkami v členských štátoch a EÚ pri ochrane spotrebiteľa a normami na dôchodkový produkt. Otázkou nie je porovnateľnosť výrobkov, ide skôr o konvergenciu na úroveň ochrany spotrebiteľov pri jednotlivých produktoch.

Len dobre informovaní a sofistikovaní spotrebiteľia môžu robiť dobré rozhodnutia. Úroveň finančného vzdelávania a povedomia verejnosti sa v celej EÚ všeobecne považuje za nízku a nedostatočnú. Máte v pláne predložiť návrhy, ktoré by tu mohli pomôcť?

■ Finančné vzdelávanie je, samozrejme, veľmi dôležité a môže prispieť k lepšej informovanosti a racionálnym rozhodnutiam. Ale nie je všeliek, a nemali by sme bremeno nechať len na spotrebiteľovi.

Spotrebiteľia musia byť dobre informovaní. Informácie pre spotrebiteľa pred uzavretím zmluvy a po celú dobu jej trvania by mali byť aspoň základné – riziká, plnenia a náklady. Platí to najmä ak ide o úspory alebo investície. Pri komunikácii s klientmi treba brať do úvahy aj poznatky z behaviorálnej ekonómie. Musia byť pripravení tak, aby pochopili informácie. Informácie pre klienta musia byť pripravené tak, aby im dokázal rozumieť. Jadrom by mali byť základné informácie. Príliš veľa informácií je rovnako zlé, ako príliš málo.

Tu treba veľa urobiť. Spotrebiteľia by mali pochopiť investície, úspory a ďalšie komplexné produkty. Často sú informácie príliš zdĺhavé, v zložitom jazyku a žargóne. Regulátori a poisťovne tu majú príležitosť spotrebiteľov lepšie chrániť. Informácie majú byť také jednoduché, ako to len ide, nemožno to podceňovať.

EIOPA chce počúvať spotrebiteľov. Testy spotrebiteľov budeme preto využívať ako vstup do našich aktivít pri zverejňovaní informácií.

(mc, ip)

Snímky (ip, EIOPA/Frankfurt am Main)

O jednotnom trhu s osobnými dôchodkami

Šéf európskeho dohľadu nad poisťovňami na konferencii v Bratislave

Osobné dôchodky sa vzhľadom na viacero faktorov, najmä na starnutie obyvateľstva, stávajú naliehavou témou. Systémy sa v Európskej únii odlišujú – rozsahom, formami. Dokonca sa pod jednotlivými pojmami (napríklad 2. alebo 3. pilier) sa v jednotlivých krajinách teoreticky i prakticky chápe niečo iné. Preto je tu predstava EÚ vytvoriť jednotný trh pre európske dôchodky. Realizácie sa ujal Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie EIOPA so sídlom vo Frankfurtu. Tento orgán spolu s Národnou bankou Slovenska zorganizoval na túto tému v Bratislave medzinárodnú konferenciu. Vychádzala z predbežnej správy EIOPA o obozretnnej regulácii a opatreniach na ochranu spotrebiteľa potrebných na vytvorenie jednotného trhu pre osobné dôchodky. Predseda EIOPA Gabriel Bernardino vyhlásil, že vytvorenie jednotného trhu pre osobné dôchodky v EÚ môže zohrať významnú úlohu pri vyplnení súčasnej medzery a zvyšovaní celkovej primeranosti dôchodkov v EÚ. Na konferencii sa diskutovalo o zmenách regulácie, ktoré sú nutné na cezhraničné poskytovanie osobných dôchodkov so zameraním na väčšiu primeranosť, udržateľnosť a bezpečnosť. Zvýraznila sa potreba informovanosti majiteľov osobných dôchodkových plánov, poskytovania kvalitnejších dôchodkov s nižšími nákladmi a odstránenia prekážok vytvárania jednotného trhu pre osobné dôchodky.

(ip)

Snímky (ip)

Konferenciu otvoril člen Bankovej rady NBS Vladimír Dvořáček (vľavo), úvodné vystúpenie mal predseda EIOPA Gabriel Bernardino.

Peter Pénzeš z NBS, ktorý je vedúcim Pracovnej skupiny EIOPA pre osobné dôchodky, bol moderátorom bloku o daniach, produktovej štandardizácii a zmluvnom práve.

Generálna riaditeľka Insurance Europe Michaela Kollerová a generálny riaditeľ Európskej asociácie správy fondov a aktív EFAMA Peter De Proft.

Odborníci na dôchodky mali o účasť na konferencii záujem

Justin Wray, EIOPA

Riziko technických rezerv v Solvency II

Regulatórny režim Solvency II speje po dlhom vývoji k finálnej podobe

Už teraz je zrejmé, že prinesie veľa zásadných zmien vo výpočte kapitálovej primeranosti. Jednou zo základných oblastí, ktorá zaznamenáva najväčšie zmeny, je oblasť technických rezerv a výpočtu rizika technických rezerv v neživotnom poistení.

Pohľad na technické rezervy je podľa novej metódy výrazne odlišný. Stručnú úvahu o precenení technických rezerv možno nájsť napríklad v mojom článku ⁽⁷⁾. Najdôležitejším bodom je prechod od bázy zahŕňajúcej výplatu a rezervy k peňažným tokom (cash flow) a s nimi spojené nové techniky modelovania. Z hľadiska výpočtu rizika rezerv je veľmi dôležitý jednoročný horizont oproti súčasnemu ultimátnemu pohľadu.

Cieľom článku je zamerať sa na riziko rezerv a opísať rôzne metódy výpočtu. A to pomocou štandardného prístupu, adaptácie podľa vlastných špecifických parametrov alebo alternatívne možnosti voľby inej metódy pri aplikácii čiastočného či plne interného modelu.

Riziká v Solvency II pre neživotné poistenie

Solvency II sa zakladá na modulárnom výpočte kapitálovej požiadavky. Riziko rezerv tvorí jednu zo základných zložiek výpočtu neživotného modulu spolu s rizikom poistného, rizikom storna a katastrofickým rizikom.

Riziko poistného a riziko technických rezerv direktíva 2009/138/EC ⁽⁵⁾ definuje takto: „riziká straty alebo nepriaznivej zmeny hodnoty poistných záväzkov vyplývajúcej z kolísania načasovania, početnosti a závažnosti poistných udalostí a načasovania a výšky súm na likvidáciu poistných udalostí“. Rozdiel medzi rizikom poistného a technických rezerv tak nie je daný pôvodom rizika, ale rozlišuje sa podľa časového určenia vzniku škody.

Pozrime sa na rozdelenie škôd podľa trojuholníkovej metódy a predpokladajme, že počítame kapitálovú požiadavku ku koncu roka I. Solvency II sa zaoberá výpočtom požiadavky na ďalších 12 mesiacov, takže nás zaujíma situácia v čase I + 1. Podľa obrázka je zrejmé, že dopad na cash flow poisťovne rezerv v čase I + 1 má vývoj na škodách, ktoré už nastali (škodový rok $\leq I$, modrá diagonála) a vývoj na škodách z prebiehajúceho roka I + 1. Prvý vývoj škôd sa označuje ako riziko rezerv a druhý riziko poistného.

		Vývojový rok					
		0	...	j	...	J	J+1
Škodný rok	0						
	:						
	i						
	:						
	I						
	I+1						

Riziko rezerv

Riziko poistného

Schéma vývoja rezerv a výplat podľa roku vzniku trojuholníkovej schémy

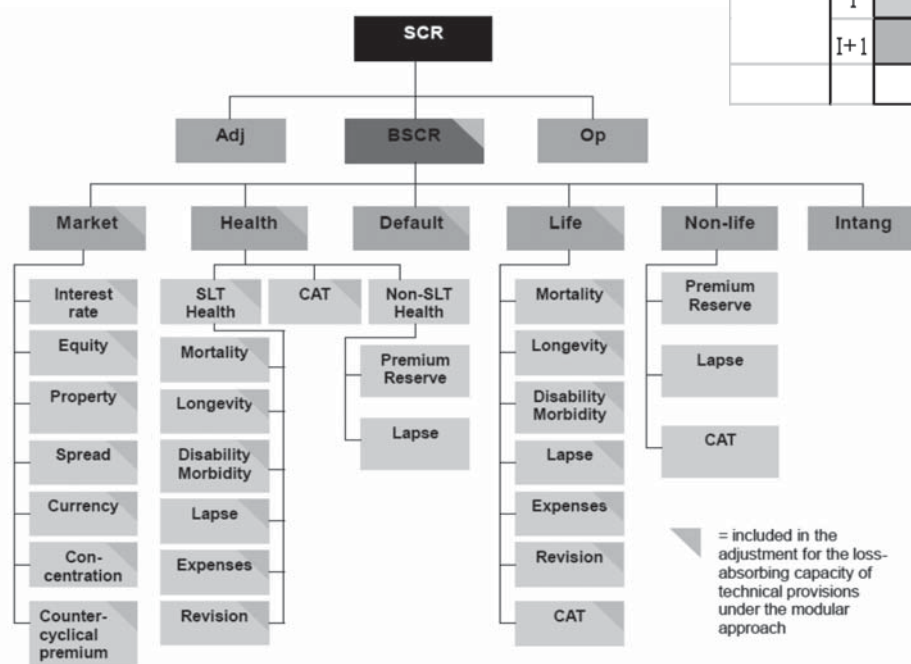

Schéma modulárnej štruktúry výpočtu kapitálovej požiadavky podľa štandardného vzorca ⁽²⁾

Vzhľadom na šírku témy sa v ďalšej časti článku budeme venovať len riziku technických rezerv.

Riziko technických rezerv

Jedno z možných členení výpočtu rizika technických rezerv možno v solventnosti urobiť takto:

■ Štandardná formula – aplikácia vopred definovaných parametrov smerodajnej odchýlky na najlepší odhad záväzkov. Táto metóda je veľmi jednoduchá výpočtovo, ale nijako neumožňuje zohľadniť vlastnú štruktúru rizík.

■ Parametre špecifické pre poisťovňu (USP = Undertaking Specific Parameters) – obdoba výpočtu podľa predchádzajúceho bodu, ale namiesto vopred definovaných parametrov volatility si poisťovňa môže odvodiť vlastné hodnoty pri zachovaní opatrnostných princípov. Táto voľba je kompromisným riešením medzi prvým a posledným variantom.

■ Interný model – podľa navrhutej metodiky vhodnej pre danú poisťovňu. Tento spôsob je, samozrejme, pre poisťovňu správny, pretože pri správnom nastavení najlepšie zohľadní riziká. Na druhej strane, zavedenie plného či čiastočného interného modelu nie je jednoduchou ani lacnou záležitosťou.

Štandardná formula

Štandardná formula sa testovala v poslednej kvantitatívnej štúdii v roku 2010. Výpočet sa zakladal na aplikácii fixných percent (tabuľka) na hodnotu najlepšieho odhadu. Súčasný návrh možno nájsť v texte metodiky Solvency II úrovne 2.

Segment	QIS 5	L2 - návrh
1. Motor vehicle liability insurance and proportional reinsurance	9,5 %	9 %
2. Other motor insurance and proportional reinsurance	10 %	8 %
3. MAT insurance and proportional reinsurance	14 %	11 %
4. Fire insurance and proportional reinsurance	11 %	10 %
5. 3rd-party liability insurance and proportional reinsurance	11 %	11 %
6. Credit insurance and proportional reinsurance	19 %	19 %
7. Legal expenses insurance and proportional reinsurance	9 %	12 %
8. Assistance insurance and proportional reinsurance	11 %	20 %
9. Miscellaneous insurance and proportional reinsurance	15 %	20 %
10. Np reins (cas)	20 %	20 %
11. Np reins (MAT)	20 %	20 %
12. Np reins (prop)	20 %	20 %

Hodnoty parametrov rizika technických rezerv podľa QIS5⁽³⁾ a návrhu L2⁽⁴⁾

Výsledná hodnota rizika technických rezerv je daná násobkom výšky spomenutého faktora a hodnotou najlepšieho odhadu budúcich záväzkov.

Špecifické parametre pre poisťovňu

Opis jednotlivých metód možno nájsť v návrhu Solvency II textu úrovne 2 (predtým konzultačného materiálu č. 75⁽¹⁾). Použitie vlastných parametrov volatility rezerv je výhodné, ak poisťovňa môže preukázať, že odchýlka na základe dát je menšia ako trhový parameter. Ide o medzistupeň medzi štandardnou formulou a interným modelom.

V predchádzajúcich kvantitatívnych štúdiách (č. 4 a starších) sa na výpočet rizika rezerv používala kredibilná formula, ktorá zohľadňovala trhovú a vlastnú volatilitu. Tento koncept sa už nepoužíva. Napriek tomu je pri použití vlastných parametrov nevyhnutný, lebo pri krátkej histórii by sa mohol značne skresliť výsledok. Kredibilná formula je

$$\sigma_{res,lob} = c \cdot \sigma_{res,lob,U} + (1 - c) \cdot \sigma_{res,lob,M}$$

kde c je kredibilný faktor definovaný podľa dĺžky histórie výpočtu vlastnej volatility, $\sigma_{res,lob,U}$ je vlastná volatilita rezerv a $\sigma_{res,lob,M}$ trhovú hodnotu definovanú v tabuľke Hodnota parametrov (stĺpec L2 – návrh).

Kredibilný faktor je špecifikovaný v ⁽¹⁾, napríklad pre skupiny s dlhším vývojom je definovaný

5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	>=15
34 %	43 %	51 %	59 %	67 %	74 %	81 %	87 %	92 %	96 %	100 %

Hodnoty kredibilného faktora c pre danú históriu

Výpočet vlastnej volatility sa môže urobiť rôznymi spôsobmi, vždy je na poisťovni, aby preukázala adekvátnosť použitej metódy. Sú navrhnuté tri základné metódy, ktoré možno použiť.

Prvá metóda je založená na výpočte odchýlky očakávaného vývoja v priebehu jedného roka s reálnou výplátou. Výpočet sa robí pre všetky vývojové roky a spočíta sa výberová smerodajná odchýlka.

Druhá a tretia metóda sa veľmi podobajú. Obe vychádzajú z výpočtu smerodajnej odchýlky podľa metódy Merz-Wüthrich (8), ktorá je normalizovaná pre metódu č. 2 najlepším odhadom zvyšného plnenia určeného poisťovňou a vo variante č. 3 najlepším odhadom vzniknutým na základe metódy Chain ladder.

Interný model

Kým prejdeme k jednotlivým metódam výpočtu, treba si uvedomiť, že pri výpočte rizika rezerv musíme vziať do úvahy možné podkategórie rizika.

Riziko voľby vhodného modelu. Je zrejmé, že toto riziko platí pre väčšinu modelácií a je predovšetkým súčasťou vyhodnotenia v rámci kvalitatívneho piliera. Ďalšie dve riziká sú špecifickejšie pre riziko rezerv, a to *riziko správneho odhadu (parameter risk)* a *skutočné vychýlenie škôd od očakávanej strednej hodnoty (process risk)*.

Definujeme strednú kvadratickú odchýlku rezervy (pozn. – definujeme pomocou výplat, ale dá sa ukázať, že platí rovnosť medzi strednou kvadratickou odchýlkou spočítanou podľa rezerv a výplat)

$$mse(\hat{C}_{i,j}) = E((\hat{C}_{i,j} - C_{i,j})^2 | D)$$

kde $\hat{C}_{i,j}$ je odhad ultimátneho plnenia pre škodový rok i a $C_{i,j}$ je ultimátne plnenie pre škodový rok i .

Podľa známeho vzťahu možno rozložiť strednú kvadratickú odchýlku práve na riziko skutočného vychýlenia (prvý člen – rozptyl platieb) a správneho odhadu (odhad plnenia verzus ultimátna hodnota)

$$mse(\hat{C}_{i,j}) = Var(C_{i,j}|D) + (E(C_{i,j}|D) - \hat{C}_{i,j})^2$$

Model s ultimátnym vývojom

Ultimátnym plnením sa rozumie hodnota všetkých plnení, ktoré je nutné poskytnúť v rámci prijatých rizík do poistenia. Dnešné metódy sa zameriavajú práve na odhad ultimátneho plnenia. Asi nie je nutné rozoberať tieto metódy používané v súčasnosti vo veľkom detaile, preto len menujeme základné metódy Chain laddar a Mack Chain laddar. Výpočtovo náročnejším princípom je napríklad odhad za pomoci zovšeobecnených modelov (GLM) a pod. Tieto metódy sú dnes vysoko rozvinuté a poskytujú ultimátny pohľad na odhad záväzkov.

Použitím tradičného Chain laddaru nezohľadňujeme odhad rozptylu, a tak nemôžeme doceliť výpočet kapitálovej požiadavky. Preto je vhodné použiť napríklad spomenuté Mackovo rozšírenie Chain laddaru. V literatúre sa často označuje ako jednoduchá metóda, a možno práve pre jej jednoduchosť je taká rozšírená. Predpoklady Mackovho modelu ⁽⁷⁾ sú rovnaké ako pri Chain laddar s tým, že obsahujú jednu dodatočnú podmienku na rozptyl (tretia odrážka)

■ Vývojové faktory

$$E[C_{i,s+1}|C_{i,0}, \dots, C_{i,s}] = C_{i,s} \cdot f_s, \forall i = 0, \dots, I$$

kde $i, s = 0, \dots, J-1$ sú vývojové faktory a $C_{i,s+1}$ plnenia pre škodový rok i v čase $s+1$.

■ Jednotlivé vývojové roky (riadky v trojuholníku) sú vzájomne nezávislé

$$(C_{p,0}, \dots, C_{p,I-1}) \text{ a } (C_{r,0}, \dots, C_{r,I-1}), \forall r \neq s$$

■ Predpoklad rozptylu (navyššie oproti metóde Chain laddar)

$$\text{var}[C_{i,s+1}|C_{i,0}, \dots, C_{i,s}] = C_{i,s} \cdot \sigma_s^2, \forall i = 0, \dots, I, \forall s = 0, \dots, I-1$$

Podľa Mack ⁽⁷⁾ je výška strednej kvadratickej odchýlky pre škodový rok i nasledujúca

$$m\widehat{se}(\hat{C}_{i,j}) = C_{i,j}^2 \sum_{s=j-i}^{J-1} \frac{\hat{\sigma}_s^2}{\hat{f}_s^2} \left(\frac{1}{\hat{C}_{i,s}} + \frac{1}{\sum_{r=0}^{I-s-1} C_{r,s}} \right).$$

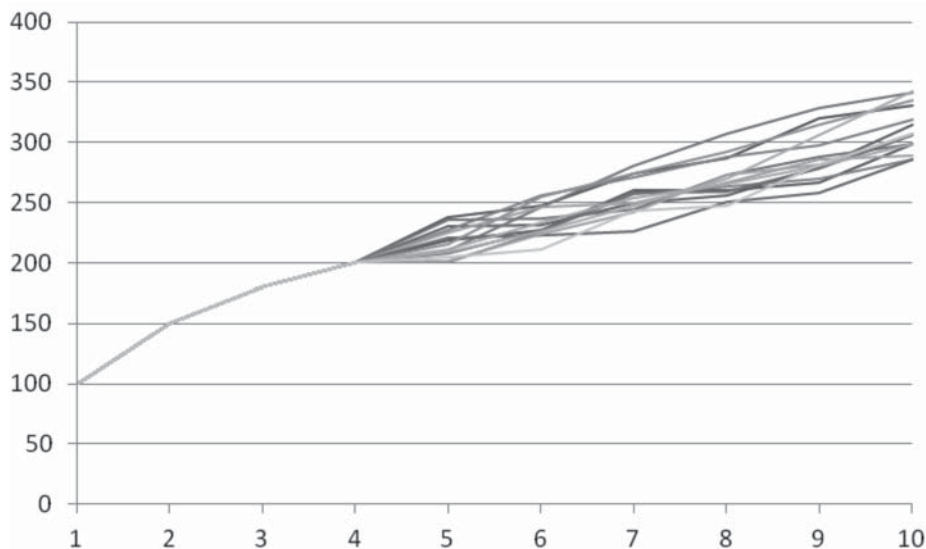
A stredná kvadratická odchýlka pre všetky škodové ročníky

$$m\widehat{se}(\hat{C}_j) = \sum_{i=2}^I \left(m\widehat{se}(\hat{C}_{i,j}) \right)^2 + C_{i,j} \sum_{s=i+1}^I C_{s,j}.$$

Model s jednoročným vývojom

Ultimátna smerodajná odchýlka však nie je pre Solvency II ideálna. Už sme sa zmienili, že v článku 101 odseku 3 Direktívy (5) sa kapitálová požiadavka definuje na obdobie 12 mesiacov. Doteraz sme sa zaoberali len ultimátnym odhadom. Situáciu pomerne dobre vysvetľuje obrázok demonštrujúci rozdiel medzi ultimátnym a jednoročným pohľadom. Znázorňuje vývoj škodového plnenia pre daný škodový rok. Do štyroch rokov je vývoj známy. Ak by sme predpokladali náhodný vývoj v ďalších rokoch, možno nasimulovať vývoj až do ultimátneho plnenia, v našom prípade desať rokov. Doteraz sme sa zaoberali tým, aká bude ultimátna hodnota smerodajnej odchýlky, t. j. medzi štvrtým a desiatym rokom. Keďže sa Solvency II zaujíma len o jednoročný vývoj, je nutné sústrediť sa len na vývoj v piatom roku. Intuitívne alebo podľa

obrázku možno predpokladať, že hodnota smerodajnej odchýlky bude pri oboch prístupoch odlišná. Navyše sa dá dokázať, že ultimátna hodnota je vždy vyššia.

Vývoj plnenia konkrétneho škodového roka a simulácia vývoja v nasledujúcich rokoch

Jednoročný model možno počítať napríklad s využitím Merz-Wüthrichovej metódy ⁽⁸⁾. Zaujímá nás vývoj škôd (anglicky označovaný CDR – Claim Development Result) v rámci jedného roka

$$CDR(t+1) = (R_t - C_{t+1}) - R_{t+1}$$

kde R je výška rezervy v príslušnom čase, C_{t+1} je výška platby v čase $t+1$.

Opäť možno vzťah výšky predpísať pomocou platieb a označenia podľa obrázku. Ide o rozdiel ultimátnych plnení spočítaných v čase I a $I+1$.

$$CDR(t+1) = E[C_{i,j}^I | D_I] - E[C_{i,j}^{I+1} | D_{I+1}]$$

kde $C_{i,j}^I$ je ultimátna plnenie (t. j. v čase J) škodového roka i v čase I .

Prirodzenou požiadavkou na strednú hodnotu CDR je nulová hodnota.

Predpokladáme, že v skutočnosti sa škody vyvinú presne podľa odhadu, a tak nemožno dôjsť k rozdielnemu odhadu v čase I a $I+1$.

Na tejto metóde je tiež zaujímavé, že sa na ňu dá pozerat dvojakým pohľadom, a to na odhad prospektívny a retrospektívny. V prospektívnom sa pri výpočte zohľadňujú stredné očakávané hodnoty, pri retrospektívnom len odhady. Hodnoty prospektívnej a retrospektívnej metódy pre škodový rok i možno spočítať takto (8)

$$m\widehat{se}_{prosp}(\widehat{CDR}_i(I+1)|D_I) = (\hat{C}_{i,j}^I)^2 (\hat{f}_{i,j}^I + \hat{\Delta}_{i,j}^I)$$

$$m\widehat{se}_{retrosp}(\widehat{CDR}_i(I+1)|D_I) = (\hat{C}_{i,j}^I)^2 (\hat{\Phi}_{i,j}^I + \hat{\Delta}_{i,j}^I), \text{ kde}$$

$$\hat{\Delta}_{i,j}^I = \frac{\sigma_{i-i}^2}{f_{i-i}^2 S_{i-i}^I} + \sum_{j=i-i+1}^{J-1} \left(\frac{C_{i-j,j}}{S_j^{I+1}} \right)^2 \frac{\sigma_{i-i}^2}{f_{i-i}^2 S_j^I}$$

$$\hat{\Phi}_{i,j}^I = \sum_{j=i-i+1}^{J-1} \left(\frac{C_{i-j,j}}{S_j^{I+1}} \right)^2 \frac{\sigma_{i-i}^2}{f_{i-i}^2 C_{i-j,j}}$$

$$\hat{\Psi}_i^I = \frac{\sigma_{i-i}^2}{f_{i-i}^2 C_{i-i}^I}$$

$$\hat{f}_{i,j}^I = \hat{\Phi}_{i,j}^I + \hat{\Psi}_i^I$$

$$S_j^I = \sum_{i=0}^I C_{i,j}$$

Numerický príklad

Spomenuté metódy ilustrujeme na konkrétnom prípade. Dáta pochádzajú z oblasti s dlhším trvaním výplat, konkrétne ide o trojuholník kumulatívnych výplat na základe desaťročnej histórie. Bol doplnený na ultimátne plnenie metódou Chain ladder.

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Chain ladder	Najlepší odhad
0	228 190	858 137	1 409 265	1 771 487	2 085 845	2 501 885	2 635 929	2 734 672	2 903 700	2 957 929	2 957 929	0
1	248 461	840 808	516 1 345	863 1 945	929 2 195	244 2 423	809 2 925	763 3 151	395 3 506	880 3 571	880 3 571	65 485
2	200 565	751 561	1 626 406	2 234 782	2 965 531	3 074 919	3 555 307	3 698 195	4 027 188	4 102 399	4 102 399	404 204
3	232 794	832 252	1 248 693	2 382 353	2 580 631	2 770 163	2 919 091	3 068 802	3 341 804	3 404 215	3 404 215	485 124
4	321 495	759 629	592 1 298	831 2 022	118 2 471	540 2 715	723 3 034	365 3 190	181 3 474	064 3 539	064 3 539	823 524
5	311 916	1 051 759	1 727 592	2 283 831	2 675 118	2 933 540	3 278 723	3 446 365	3 753 181	3 823 064	3 823 064	1 147
6	410 531	1 000 759	1 798 592	2 644 831	3 132 118	3 434 540	3 838 723	4 035 365	4 394 181	4 476 064	4 476 064	2 143
7	310 343	762 1 000	601 1 798	352 2 644	512 3 132	758 3 434	477 3 838	341 4 035	327 4 394	395 4 476	395 4 476	794
8	248 869	658 762	771 601	1 066 352	1 57 512	457 758	255 477	107 341	720 327	616 395	616 395	3 462
9	250 299	830 938	1 425 980	2 096 514	2 483 540	2 723 169	3 043 249	3 199 328	3 483 941	3 549 007	3 549 007	3 298 708

Kumulatívne trojuholníky výplat – doplnené metódou Chain ladder

Výsledky

V nasledujúcej tabuľke sú porovnané hodnoty smerodajných odchýlok pre spomínané metódy. Benchmarkom porovnania je hodnota štandardnej formuly podľa posledného návrhu textu úrovne 2. Tento výstup je o niečo nižší ako hodnota smerodajnej odchýlky pre QIS 5, pretože hodnota parametrov sa upravila na základe tejto štúdie. Použitie špecifických parametrov opísaných v časti Parametre špecifické pre poisťovníu viedlo k zvýšeniu smerodajnej odchýlky, a tak sa možno domnievať, že dáta sú volatilnejšie ako trh.

Najvyššiu hodnotu vykazuje ultimátna odchýlka, čo sa vzhľadom na teóriu očakáva. Podľa požiadaviek nie je nutné využívať takú prísnu metodiku. Z tohto hľadiska by najvýstižnejšia mohla byť prospektívna jednoročná odchýlka. Vykazuje druhú najvyššiu hodnotu, a to 11,65 percenta. Naopak, retrospektívny pohľad jednoznačne ukazuje zníženie oproti prospektívnej odchýlke a zrejme je neadekvátny na ohodnotenie rizika.

BE	QIS 5	L2 draft	USP met 1	USP met 2	USP met 3	Ultimátna odchýlka	Jednorúčná odchýlka - prospektívna	Jednorúčná odchýlka - retrospektívna
0	0	0	0	0	0	0	0	0
65 485	71 706	71 379	72 365	72 543	72 543	171 621	171 621	143 983
404 204	442 603	440 582	446 671	447 766	447 766	597 895	571 456	520 497
485 124	531 211	528 785	536 093	537 407	537 407	673 811	596 366	569 666
823 524	901 759	897 641	910 046	912 278	912 278	1 152 109	1 100 567	966 808
1 147 896	1 256 946	1 251 207	1 268 497	1 271 609	1 271 609	1 555 794	1 388 690	1 286 419
2 143 437	2 347 064	2 336 346	2 368 633	2 374 442	2 374 442	2 754 742	2 527 496	2 361 328
2 677 794	2 932 184	2 918 795	2 959 131	2 966 389	2 966 389	3 501 428	3 303 988	2 949 474
3 462 958	3 791 939	3 774 624	3 826 786	3 836 172	3 836 172	4 422 145	3 974 893	3 704 225
3 298 708	3 612 085	3 595 592	3 645 280	3 654 221	3 654 221	4 359 244	3 969 341	3 541 309
14 509 130	15 887 497	15 814 952	16 033 501	16 072 827	16 072 827	16 951 206	16 199 840	15 546 211

odchýlka od BE	9,5 %	9,0 %	10,5 %	10,8 %	10,8 %	16,83 %	11,65 %	7,15 %
odchýlka od L2 draft	0,5 %	-	1,4 %	1,6 %	1,6 %	7,18 %	2,43 %	-1,70 %

Porovnanie rozličných metód výpočtu rizika technických rezerv

* * *

Nová regulátorná metodika Solvency II prináša mnoho zmien vo výkazníctve a kapitálovej primeranosti. Cieľom článku bolo detailnejšie sa pozrieť na výpočet rizika technických rezerv a opísať štandardný prístup a možné rozšírenia v rámci špecifických parametrov či vlastného návrhu za pomoci interného alebo čiastočného modelu.

Teoreticky boli opísané jednotlivé možnosti prístupu k výpočtu tohto rizika. Výpočet metód zďaleka nebol úplný. Napríklad, ďalším rozšírením a možným prístupom je použitie techniky bootstrap. Na numerickom príklade boli porovnané jednotlivé metódy a ako adekvátna bola vyhodnotená jednorúčná odchýlka s prospektívnym pohľadom. Táto metóda je aj základom navrhovaných metód na výpočet špecifických parametrov navrhovaných legislatívou.

Literatúra

- (1) CEIOPS: Advice for Level 2 Implementing Measures on Solvency II: Undertaking-specific parameters. 2010.
- (2) EIOPA: Technical Specifications for the Solvency II valuation and Solvency Capital Requirements calculations. 2012.
- (3) European Commission: QIS5 Technical Specifications. Brusel, 2010.
- (4) European Commission: Draft Implementing measures Solvency II. Brusel, 2011.
- (5) European Parliament and council: Direktiva 2009/138/EC taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II). Brusel, 2009.
- (6) Mack, T.: Distribution-free calculation of the standard error of chain ladder reserve estimates. Astin Bulletin, Vol. 23, No. 2, 213-225, 1993.
- (7) Mertl, J.: Technické rezervy v Solvency II – málo pravdepodobné udalosti. Pojistné rozpravy: pojistné teoreticky bulletin. Praha: Česka asociace pojišťoven. 2012, č. 29.
- (8) Merz, M., Wüthrich, M.V.: Modelling The Claims Development Result For Solvency Purposes. Causality Actuarial Society E-forum, Fall 2008.

Mgr. Ing. Jakub Mertl
vedúci oddelenia poisťnej
matematiky a zodpovedný
poisťný matematik
UNIQA poisťovňa, a. s.

Solvency II sa v poisťovni týka každého

Hovoríme s riaditeľom oddelenia finančných služieb v KPMG Slovensko spol. s r. o. Igorom Palkovičom

Čo z vášho hľadiska prináša Solvency II pre poisťovne?

■ Solvency II prináša veľké zmeny. Z veľkej časti súvisia s nastavením biznisu a vplyvom na kapitálovú štruktúru. Inými slovami, dve poisťovne, ktoré sú si veľmi podobné, môžu mať rozdielne požiadavky na kapitál. To doteraz nebolo. Poisťovňa, ktorá ide do rizikovejších obchodov, bude musieť držať viac kapitálu, ako tá druhá. Solvency II neznamená len výpočet kapitálu, ale má pre spoločnosti ďalekosiahlejšie dôsledky. Definuje niektoré základné funkcie, ktoré musí poisťovňa mať. Nie všetky funkcie môžu byť zastupiteľné. V niektorých prípadoch to možné je, dajú sa aj outsourcovať, v iných nie. Môže to byť problém pre malé poisťovne, kde je iná štruktúra zamestnancov ako vo veľkých spoločnostiach. Je dôležité povedať, že Solvency II nie je len cvičením pre aktúarov a risk manažérov, nie je to dokonca ani cvičenie na uspokojenie regulátora.

Aké zmeny čakajú interný a externý audit?

■ Tým, že sa zmení regulatórne prostredie a môžu sa meniť aj niektoré interné procesy, interný audit sa tomu bude musieť prispôbiť. Nie všetky veci, ktoré sú teraz nastavené, budú takto fungovať ďalej. Na to, aby interný audit vedel posúdiť, či má spoločnosť procesy, kontroly a pod. nastavené v súlade so Solvency II, bude musieť procesy chápať podobne ako risk manažéri. To si od interných audítorov bude žiadať dobré znalosti požiadaviek Solvency II. Samozrejme, nemusia až tak do detailov vedieť spočítať kapitál, detailná aktuárska zručnosť sa od nich nečaká, ale pochopenie, či je to metodologicky v zásade správne, áno. Interný audit bude musieť vedieť posúdiť toky informácií a dát v spoločnosti, či sú na dostatočnej úrovni. Jedna z požiadaviek Solvency II totiž smeruje práve na kvalitu dát.

Aký je vklad vašej spoločnosti do implementácie Solvency II?

■ Solvency II bude mať dôsledky aj na externých audítorov. Hoci podľa pripravovanej novely zákona o poisťovníctve sa od audítora nečaká, aby overoval správu o solventnosti a finančnom stave, rovnako ako aj doterajší predpis bude vyžadovať, aby externý audítor reportoval regulátorovi prípadný nesúlad s legislatívou. Ďalšia vec je, že poisťovne v účtovnej závierke uvádzajú informáciu o kapitáli a kapitálovej primeranosti a audítor bude musieť tieto informácie overiť. Pozeráme sa na to

ako audítor, snažíme sa zistiť, v čom môžeme očakávať zmenu. Ale pozeráme sa na to i ako konzultačná spoločnosť, ktorá poisťovníam pomáha byť v súlade s požiadavkami Solvency II. Mali sme už viac projektov. Na ich základe sme zistili, v čom môžu mať poisťovne problémy. Pripravili sme pre ne sériu seminárov, ktorú KPMG organizuje nielen na Slovensku, ale aj v Českej republike, Slovinsku, v Pobaltí. Stretli sa s pozitívnym ohlasom. Jeden zo seminárov je zameraný na ORSA, ale ďalšie časti by mali osloviť ľudí, ktorí nie sú aktuári – teda nie tých, ktorí modelujú kapitálovú požiadavku, ale skôr pracovníkov poisťovní, ktorí majú zabezpečiť podklady a reporting. Nedávno sa uskutočnil seminár ku kvalite dát. Nie som si istý, či poisťovne chápu, že hoci za výpočet solventnosti zodpovedá napr. risk manažér a za správnosť a úplnosť informácií v správe o solventnosti a finančnom stave ultimátne zodpovedá predstavenstvo, za zbieranie dát by mali byť zodpovední viacerí ľudia v spoločnosti. Informácie o poistných zmluvách, o likvidácii poistných udalostí sú vecou ľudí z biznisu, ktorí sú zodpovední za kvalitu a správnosť dát. Tomu by sa malo prispôbiť napr. aj nastavenie ukazovateľov na základe ktorých sú ľudia v biznise hodnotení. Nemôže byť zodpovednosťou človeka, ktorá počíta solventnosť, že prvotné dáta nie sú správne. Je to zodpovednosťou ľudí v biznise, hoci tí to nie vždy takto chápu.

Aké budú ďalšie témy seminárov?

■ Najbližší seminár sa uskutoční ešte v júni a bude o ORSA, obsahuje teoretickú i praktickú časť. Môže to byť zaujímavé i pre širšie vedenia spoločností, lebo je nevyhnutné, aby chápali, že ich rozhodnutie o akceptácii alebo neakceptácii rizika môže mať dopad na kapitálovú požiadavku. To môže zaujímať nielen vedenie, ale aj akcionára, ktorý nastaví mantinely, v akých sa vedenie môže pohybovať, aké riziko môže akceptovať, aby splnili kapitálovú predstavu akcionára.

V októbri máme naplánované dva semináre. Jeden bude o aktuálnom vývoji legislatívy, ako sa vyvíjajú tzv. EIOPA guidelines, aké sú ďalšie zámery. Posledný bude o reportingu. Budeme hovoriť o požiadavkách naň, termínoch, o obsahu.

Nemáte pocit, že odkladaním schvaľovania a účinnosti Solvency II slabne o ňu v poisťovníach záujem?

■ Solvency II, rovnako ako napr. aj projekt zavádzania nového štandardu pre poistné zmluvy IFRS fáza 2, už trvajú niekoľko rokov a trochu

Igor Palkovič

Daň za všetko, čo sa (zatiaľ) hýbe

možno stratili na dôraze u vrcholového vedenia. Chápem iné priority, ktoré bolo treba riešiť urgentnejšie, ako tieto spomínané projekty, o ktorých sa nevedelo, odkedy budú účinné či vôbec budú schválené, resp. v akej podobe. Poistovne museli riešiť gender, FATCA a pod. Všetky projekty sú náročné časovo a aj finančne. Keďže vedenie poisťovní je odmeňované aj na základe dosiahnutých výsledkov, nemožno sa čudovať manažérovi, ktorý neistý projekt odsunie na neskôr – obzvlášť v poisťovniach, kde sa vedenie mení v relatívne krátkych cykloch.

Je o vaše semináre záujem?

■ Je, i keď som ho čakal trochu väčší. Nevieam, či je to dobrá alebo zlá správa: či sú poisťovne tak dobre pripravené, že nepotrebujú ďalšie informácie alebo naopak, ešte nevedia, čo ich čaká. Poistovne majú podporu v materských spoločnostiach a v mnohých oblastiach je podpora dostatočná. Ale práve veci, ktoré sa netýkajú modelovania, ale majú vplyv na internú štruktúru spoločnosti, napríklad zbieranie dát a reportovanie, nie je jednoduché nastaviť z úrovne materskej spoločnosti. Procesy sú iné, dosť často je rozdielna softvérová podpora a nie je možné ich jednoducho skopírovať a aplikovať tu.

Máme od účastníkov seminárov spätnú väzbu. Okrem prezentácií vidia pridanú hodnotu podujatí aj v tom, že využívajú prítomnosť pracovníkov NBS a zisťujú tendencie a zámery, ktorými sa bude dohľad uberať a čo sa bude od poisťovní konkrétne očakávať. Regulátor sa zasa dozvedá o očakávaniach trhu, problémoch praxe a môže na ne konkrétnymi krokmi reagovať.

Dá sa v súvislosti so Solvency II použiť zabehané klišé, že je najvyšší čas?

■ Termín účinnosti je 1. januára 2016 s tým, že treba pracovať na štruktúre dát, aby boli pripravené. Niektoré krajiny vyžadujú čiastkový reporting už v roku 2015. Česká národná banka vyžaduje niektoré čiastkové reporty už teraz. Hoci to nie je plný reporting a mnohé reporty sa teraz predložila len v exceli bez využitia štandardných reportovacích nástrojov, je to dobrá skúška, či a ako sú poisťovne aj regulátor pripravení.

(ip)

Snímka (ip)

Európsky súdny dvor nedávno potešil predstaviteľov vlád jedenástich členských štátov. Zamietol žalobu Veľkej Británie na zavedenie dane z finančných transakcií (FTT). Rokovania vlád, presnejšie, ministrov financií týchto štátov, môžu pokračovať. O tejto dani sa málo píše a ešte menej vie. Ak sa však zavedie, jej dopad na nás všetkých bude veľký.

Sny a plány

Najprv malá rekapitulácia: Brusel už dlho hľadá spôsob, ako pre seba vyrobiť vlastný zdroj príjmov, teda vymyslieť daň, ktorá sa bude vyberať na európskej úrovni, a nebude príjmom členských štátov, lež bruselskej byrokracie ako takej. Finančná kríza a „zachraňovanie“ bánk poskytli vhodnú zámienku. Vymyslela sa daň z finančných transakcií, ktorá by sa mala platiť z každého obchodu s dlhopismi či akciami (navrhnutá sadzba 0,1 % z objemu), ako aj s derivátmi (0,01 % z objemu). Jej existenciu zdôvodňuje ušľachtilá myšlienka: nech sa banky, ktoré, ako každý vie, spôsobili finančnú krízu (lebo boli nezodpovedné), pekne poskladajú na náklady, ktoré mali jednotlivé vlády (sú vo finančnej a dlhovej kríze, samozrejme, nevinne) s nápravou škôd. A aby bolo jasné – túto daň nechcú iba vlády, ale podľa prieskumu aj 64 percent obyvateľov únie.

Pôvodne navrhovala Európska komisia zavedenie FTT na území celej EÚ, čo však odmietli Briti a Česi. Potom prišla s návrhom na jej zavedenie v rámci eurozóny. Ani to sa nestretlo s pochopením: tentoraz Holandska. Brusel sa však nevzdal, a tak poradil krajinám, ktoré FTT chcú, aby rozbehli spoločné rokovania o nej v rámci režimu tzv. posilnenej spolupráce. A tak sa jedenásť nadšencov ďalej uberá vpred za dobrodružstvom, o dôsledkoch ktorého pravdepodobne nemá ani tušenia. Rovnako nemajú jasno ani v tom, na čo peniaze získané z FTT Brusel použije, ako sa FTT bude vyberať, ktoré investičné nástroje postihne atď. Na druhej strane už vedia, že získajú z FTT sumu približne 35 mld. eur. Toľko fakty. Ako to však bude vyzeráť v praxi?

Realita

FTT je niečo, čo sa dá bez prehánania nazvať akousi „daňou na všetko, čo sa (vo finančnom svete) hýbe“. Ak individuálny občan, obchodník s cennými papiermi, banka, poisťovňa, dôchodkový správca bude chcieť kúpiť či predáť cenný

Miroslav Čamek

Ničomu sa jedna vláda od druhej nenaučí rýchlejšie než umeniu ťahať z vreciek ľudí peniaze.
Adam Smith

papier, akcie, dlhopisy či deriváty, za každú túto transakciu zaplatí spomínanú sadzbu. A to prosím dvakrát – raz pri nákupe, druhýkrát pri predaji. Finančné inštitúcie, ktoré spravujú peniaze svojich klientov, obchodujú s cennými papiermi v portfóliách pravidelne, aby zabezpečili nielen primeraný výnos, ale aj bezpečnosť uložených peňazí prostredníctvom diverzifikácie. FTT tak odsaje podstatnú časť výnosov – nejde totiž „iba“ o 0,1 %, ale o to, že daň z jedného cenného papiera sa zaplatí mnohokrát. Po zavedení FTT tak cena všetkých dotknutých cenných papierov logicky klesne.

Konzultačná a výskumná spoločnosť London Economics už vyčíslila prvé odhady strát, aké jednotlivé krajiny utrpia týmto „vymazaním“ časti hodnoty cenných papierov. V prípade Nemecka je to približne 151 mld. eur, Španielsko príde asi o 80 mld. eur. Najhoršie však dopadne Taliansko, ktoré by stratilo takmer 205 mld. eur. Kuriózne je, že napríklad Británia stratí 4,5 mld. eur, a to napriek tomu, že FTT sa v tejto krajine nezavedie. Práve to je najväčšia zákernosť FTT: jej extrateritoriálne účinky aj na krajiny, ktoré s ňou formálne nemajú nič spoločné. Straty – nestraty, všetko jedno. Hlavne že Brusel si príde na svojich 35 mld. eur!

Mimochodom, je vôbec isté, že sa po zavedení FTT podarí vyzbierať takú sumu? História hovorí, že nie. Daň veľmi podobnú FTT zaviedli v roku 1984 vo Švédsku, kde v tom čase tiež mali veľké očakávania. Nakoniec sa ukázalo, že finančné transakcie, a s nimi aj inštitúcie a pracovné miesta v tejto sfére, sa Švédsku úspešne vyhli, a krajina získala z dane sotva 5 % očakávaného výnosu. V polovici deväťdesiatych rokov ju s hanbou a v tichosti zrušili. Dnes je Švédsko popri Veľkej Británii, Českej republike, Holandsku a Luxembursku jedným z hlasných kritikov FTT.

A čo ľudia?

Prvotné komentáre analytikov hovoria o tom, že FTT sa dotkne „aj bežných ľudí“. Nie je to tak: daň sa dotkne a v plnej miere ju zaplatia iba bežní ľudia, klienti finančných inštitúcií: vkladatelia, poisťovní, investori, budúci dôchodcovia. Teda my všetci. Firmy, ktoré FTT budú odvádzať, totiž nemajú iné peniaze než tie, ktoré získajú od svojich klientov. Takže je ilúzia myslieť si, že mňa sa to nedotkne – alebo iba čiastočne. Vlády rady argumentujú tým, že FTT sa netýka bežných vkladov občanov. Otázka: čo myslíte, čo robí banka s peniazmi, ktoré si u nej uložíte napríklad na termínovaný vklad? Jednak ich

ďalej požičia, jednak časť investuje – zväčša do konzervatívnejších cenných papierov, ako sú napríklad dlhopisy s kratšou dobou splatnosti – a za ich obchodovanie bude musieť odvádzať FTT. Bežní vkladatelia tak daň pocítia na nižších úrokových sadzbách. Oveľa horšie však dopadnú ľudia sporiaci si na dôchodok – z dlhodobého hľadiska im FTT ukrojí značnú časť ich úspor. Európska komisia tvrdí, že zavedenie FTT je správne, pretože ho podporujú aj dve tretiny občanov. V takom prípade nám chce vlastne povedať, že dvaja z troch Európanov tlieskajú tomu, že budú okradnutí o časť svojich peňazí.

Tým sa však zlé správy nekončia. Po zavedení FTT môže každá krajina, ktorá sa k nej prihlási, zabudnúť na rast počtu nových pracovných miest vo finančnom sektore. Práve naopak, môže sa dôvodne obávať odlivu už existujúcich firiem do krajín, v ktorých sa FTT neplatí. Sú to ďalšie straty na daniach a zhoršenie fiškálnej situácie. To nič, najmä že to ľudia chcú a Brusel bude mať 35 mld. eur – ani o ich použití sa zatiaľ nič nevie. Možných negatívnych dopadov je neúrekom, ich analýze bude treba venovať osobitný článok.

A čo Slovensko?

Na záver si dovoľím ešte poslednú otázku: Prekvapuje vás, že v skupine jedenástich štátov, ktoré sa k tomuto nezmyslu hlásia, je aj Slovensko? Mňa nie. Naše finančné inštitúcie boli vyzdvihovalé ako tie zodpovednejšie a žiadnu z nich nemusela vláda zachraňovať. Na druhej strane, keď treba platiť za iných, postavíme sa prví do radu. Najprv si zničíme vlastný finančný sektor a zamestnanosť v ňom, potom nám EÚ pošle nejaké dotácie na rozvoj politiky zamestnanosti mladých. Geniálne. A opäť sa povie: bez peňazí z EÚ by sme neprežili. Naše ministerstvo financií začína v týchto mesiacoch pracovať na projekte, ktorý má zabezpečiť rozvoj kapitálového trhu na Slovensku. Zdá sa, že si bude musieť vybrať. Ak sa aj ďalej budeme hlásiť k FTT, môže celý projekt rovno zabaliť. Pracovať na rozvoji kapitálového trhu, a zároveň presadzovať niečo, čo ho definitívne dorazí, chce totiž poriadnu dávku naivty. Je to, ako keby som tvrdo pracoval na presťahovaní sa za polárny kruh, a súčasne si robil vážne plány, ako budem pestovať pomaranče a paradajky, keď tam už budem.

Miroslav Čamek
manažér pre životné poistenie
Slovenská asociácia poisťovní

Snímka (ip)

Výmena skúseností pri boji proti poisťovacím podvodom

Pravidelne, približne raz za dva roky, sa na spoločných zasadnutiach stretávajú sekcie Českej asociácie poisťovní a Slovenskej asociácie poisťovní, ktoré sa zaoberajú bojom proti poisťovacím podvodom. Tohtoročné stretnutie sa uskutočnilo v polovici mája v Častej-Papierničke.

Účastníci sa zaoberali legislatívnymi a ďalšími zmenami súvisiacimi s odhaľovaním poisťovacích podvodov, vývojom odhaľovania poisťovacích podvodov a aktivitami sekcií. Pri takýchto podujatiach má veľký význam spoločenská časť, kde si účastníci neformálne vymieňajú skúsenosti a upevňujú, resp. nadväzujú dlhoročné kontakty.

Predseda Sekcie pre prevenciu poisťovacieho podvodu ČAP Ludvík Bohman (vľavo) informoval o vývoji a tendenciách v ČR.

Pohľad na slovenskú situáciu poskytol predseda Sekcie pre boj s poisťovacími podvodmi Branislav Kozmer.

Na značnej časti rokovania a zúčastnila generálna riaditeľka SLASPO Jozefína Žáková. Vľavo tajomník sekcie Milan Daráš.

Spoločenská časť stretnutia. Zľava Jaroslava Zemanová (Allianz-SP), Jozefína Žáková, Ludvík Bohman a tajomník sekcie ČAP Ondřej Karel.

Vzájomné stretnutia sú vždy prínosom

Hovoríme s predsedom Sekcie pre prevenciu poisťovacieho podvodu Českej asociácie poisťovní Ludvíkom Bohmanom

Začnime štatistikou. Aký je vývoj počtu podozrení z poisťovacích podvodov a dokázaných poisťovacích podvodov v posledných rokoch?

■ Trend je rastúci v oboch ukazovateľoch, zjednodušenie povedané, za posledných šesť rokov sa podarilo odhaliť dvakrát toľko podvodov, a to ako v počte skutkov, tak objeme zachráneného finančného plnenia. Za rok 2013 sa prešetrilo 10-tisíc poisťných udalostí v objeme 1,1 mld. Kč.

V ktorých odboroch sa zistilo najviac pokusov?

■ Najväčší počet poisťovacích podvodov je odhalený v poistení motorových vozidiel (cca 7-tisíc udalostí, čo je 64 percent z celku). Z hľadiska finančného vyčíslenia je najväčší objem podvodov odhalený v poistení majetku (cca 0,46 mld. Kč, čo je 43 percent z celku).

Aký je vývoj poisťovacích podvodov v životnom poistení?

■ Hoci je to najmenší podiel zo sledovaných ukazovateľov (0,22 mld. Kč, cca 21 percent), zažívame v ňom najrýchlejšie rastúci trend podvodov. Konkrétne, medziročne 2012-2013 bol rast 104 percent. Ide najmä o zneužívanie úrazového poistenia a poistenia denných dávok počas liečenia v podobe fiktívnych chorôb či úrazov, prípadne spätného poisťovania, keď nemoc či úraz nastanú. Nešvárom je i fiktívne uzatváranie poisťných zmlúv poisťovacími sprostredkovateľmi, keď sa uchylujú k falšovaniu podpisov na nových zmluvách klientov alebo priamo poisťovanie neexistujúcich alebo už zomretých osôb. To všetko sa deje na získanie provízie na úkor poisťovne, hoci len na čas, kým sa podvod odhalí.

Pohybuje sa v ČR latentnosť v hraniciach, o ktorých hovorí Insurance Europe, čiže medzi 15 a 20 percentami poisťného plnenia?

■ Náš odhad je 5 – 15 percent podľa jednotlivých druhov poistenia, v poistení motorových vozidiel je však odhad 30 – 40 percent. Všeobecne platí, že sa viac podvádza v neživotnom poistení ako v životnom a že podvody v drvivšej väčšine páchajú muži.

Významným nástrojom je odovzdávanie informácií medzi členskými poisťovňami asociácie poisťovní. Akou formou sa to deje v ČR?

■ Vzájomná možnosť jednotlivých poisťovní informovať sa o podozrivých okolnostiach je veľkou výhodou pri odhaľovaní podvodníkov. Má oporu v zákone o poisťovníctve, konkrétne v § 129 odsek 6. Na jeho základe je vytvorená i softvérová databáza všetkých poisťných udalostí a poisťovne môžu vidieť, či niektorá poisťná udalosť nebola uplatnená vo viacerých poisťovniach naraz, prípadne opakovane.

Veľmi zlou vecou je spoločenská tolerancia k poisťovacím podvodom. Ako pôsobíte v tomto smere na verejnosť?

■ Poisťovací podvod verejnosť vníma relatívne tolerantne,

niekedy sa táto trestná činnosť označuje ako tzv. gavaliersky delikt. Príčiny sú pravdepodobne dve. Predovšetkým, pri spáchaní tohto trestného činu nie je nikde vidieť „obetu“ tak, ako napríklad pri ublížení na zdraví, lúpeži či vražde. Druhým dôvodom tolerance je, že nikoho nepáli podvedenie „tej bohatej poisťovne, čo to ani nespozná“, ktorá navyše „vtedy tiež nezaplatila, čo mala“. To niekedy vedie k názoru, že podvádzať poisťovňu je normálne. Často je tento názor dôsledkom nepochopenia hlavného princípu poistenia, teda, že klient dostane plnenie len ak nastane náhodná udalosť, ktorá je súčasťou poisťnej ochrany, ktorú si dohodol. O podstate poisťovacieho podvodu a úspechoch jeho odhaľovania a úspechoch pri jeho odhaľovaní poisťovne kvartálne informujú v médiách.

V slovenských poisťovniach sa začali uplatňovať sofistikované systémy detekcie podozrivých poisťných udalostí – korelácií faktov, dokonca analýzy hlasu pri ohlasovaní poisťných udalostí. Dá sa predpokladať, že keďže mnohé členské poisťovne ČAP a SLASPO majú spoločné materské spoločnosti, tieto technológie sa uplatňujú i v českých poisťovniach. Máte už poznatky?

■ Svet sa neustále vyvíja, je čím ďalej, tým menší a jednotlivé časti jednej korporácie spolupracujú a odovzdávajú si „best practices“. Ak sa novinka osvedčí v jednej krajine, je len otázkou času, kedy sa v rámci korporácie implementuje i v ďalších krajinách. Vždy však treba citlivo prihliadať k lokálnym špecifikám každej krajiny. To platí vo všetkých oblastiach vrátane boja proti poisťovacím podvodom.

Diskrétnou záležitosťou je vyšetrovanie poisťovacích podvodov, kde je súhra s ľuďmi zvnútra poisťovní. Majú tu poisťovne nové metódy?

■ Je to smutné, ale je to realita. Do poisťovacích podvodov sa v niektorých prípadoch zapájajú i pracovníci poisťovní, najčastejšie to sú likvidátori poisťných udalostí a poisťovací sprostredkovatelia. Ich odhalenie je otázkou nastavenia a kvality kontrolných mechanizmov jednotlivých procesov. Štatisticky však platí, že najčastejším dôvodom odhalenia je, že takéhoto podvodníka ohlásí jeho vlastný kolega.

Čo považujete za ťažiskové body práce sekcie v tomto roku?

■ Jednotlivé poisťovne v posledných štyroch rokoch výrazne investovali do odborníkov, ale i do technologického vybavenia poisťovní na odhaľovanie podvodníkov. Úlohou sekcie je predovšetkým odovzdávať si nové poznatky jednotlivých poisťovní ako medzi sebou, tak medzi poisťovacím sektorom a Políciou ČR. V neposlednom rade je veľmi obohacujúca i medzinárodná výmena skúseností.

V čom vidíte prínos spoločných stretnutí sekcií ČAP a SLASPO?

■ Vzájomná spolupráca našich národných asociácií patrí historicky k najlepším. Je to dané podobou problémov našich spoločností, jazykovou blízkosťou a vynikajúcimi osobnými vzťahmi a ľudskými a odbornými kvalitami generálnej riaditeľky SLASPO Jozefíny Žákovéj i tajomníka Sekcie pre boj s poisťovacími podvodmi SLASPO Milana Daráša. Vzájomné stretnutia sú vždy prínosom a navyše sú príjemné.

(ip)

Finančná analýza v poisťovníach,

Erika Pastoráková – Zuzana Brokešová,
Vydavateľstvo EKONÓM, 2013, 232 strán

V roku 2013 obohatila trh odbornej ekonomickej literatúry učebnica Finančná analýza v poisťovníach. Autorsky je publikácia zastrešená doc. Ing. Erikou Pastorákovou, PhD. a Ing. Zuzanou Brokešovou, PhD., ktoré dlhodobo pôsobia na Katedre poisťovníctva Ekonomickej univerzity v Bratislave.

Na samotnú analýzu a analytiku vo všeobecnosti možno pozeráť ako na mnohotvárnú disciplínu, ktorá má síce rovnaké zásady, ale rôzne interpretácie. Pred autorkami stála preto náročná úloha spracovať problematiku výstižne a systematicky. Poisťovníctvo je špecifická oblasť finančného riadenia podniku a výsledky analytiku citlivo ovplyvňujú každý jeho proces. Nie je to inak ani pri poisťovacej spoločnosti, ktorá na rozdiel od iných podnikateľských subjektov v sebe nesie okrem podnikateľského rizika aj riziko upisovania. Práve táto skutočnosť podmieňuje fakt, že finančná analýza poisťovní je často

taká špecifická, že sa na iný subjekt finančného trhu nedá aplikovať. I keď sa autorky snažia primárne súvislosti v poisťovníctve, účtovníctve v poisťovníach a analytike vysvetliť elementárne cez definície a delenia, je nevyhnutná čitateľova odbornosť najmä vo fungovaní poisťovne i v základných účtovných vzťahoch. Jedine vtedy bude recenzovaný učebný text pre neho významnou pomôckou v problematike finančnej analýzy, a najmä v jej komplexnom spracovaní ako primárneho zdroja informácií pre finančné riadenie. Spracovanie učebnice je rozdelené na tri základné časti so zameraním na to, čo je finančná analýza, odkiaľ sa čerpajú údaje a ako sa finančná analýza realizuje. Na základe takéhoto zjednodušeného chápania obsahu sa profilujú tri primárne kapitoly, t. j. kapitola prvá Podstata, postavenie a úlohy finančnej analýzy v poisťovníach, kapitola druhá Zdroje informácií na finančnú analýzu v poisťovníach a kapitola tretia Metódy, základné prístupy a závery finančnej analýzy. Autorky sa venujú otázkam a východiskám použitia finančnej analýzy v poisťovníach, ich obmedzeniam, zdrojom informácií a najfrekvencovanejším rozborovým technikám. Jednotlivé ukazovatele definujú a zaoberajú sa ich výpovednou schopnosťou, vzájomnými väzbami a spôsobmi vyhodnocovania. Skutočnosti, ktoré sú obsahom jednotlivých kapitol, sa dotvárajú v každej podkapitole úvodnou schémou, informujúcou o tom, čo sa v nej čitateľ dozvie a záverečnou schémou, kde sú zhrnuté najpodstatnejšie informácie, ktoré by si mal zapamätať, doplnené kontrolnými otázkami. Problematiku finančnej analýzy z hľadiska praktického precvičovania dotvárajú prílohy z reálneho finančného prostredia.

Učebnica Finančná analýza v poisťovníach predstavuje hodnotnú publikáciu na odbornom knižnom trhu a mimoriadne cenný zdroj informácií, ktorý nepôsobí nesúrodno, ale ani jednoliato. Prináša mnoho poznatkov nielen študentom, pre ktorých bude neoceniiteľným študijným materiálom, ale aj všetkým zainteresovaným pracovníkom, ktorí prichádzajú do styku s problematikou účtovania, interpretáciou a implementáciou finančného analyzovania v poisťovníach.

Ing. Zuzana Littvová, PhD.
KOOPERATIVA, a. s. VIG

O slovesách doporučit a doporučovat a od nich odvodených slov

V jazykových prejavoch sa nezriedka stretáme s používaním dokonavého slovesa doporučit a nedokonavého slovesa doporučovat a od nich odvodených slov, napríklad: Riaditeľ školy písomne doporučí ďalší postup v prijímacom konaní. – Komisia doporučuje odpredaj pozemku podľa priloženého návrhu. – Prečo odborníci *doporučujú* po určitom čase vymeniť bezpečnostnú vložku? – Výrobcovia *doporučujú* ročnú periodicitu podobných prehliadok. – Doporučený postup pri dopravnej nehode. – Cieľom bezpečnostných doporučení je vykonať audit. Slovesá doporučit a doporučovat, trpné prídavné, resp. prídavné meno doporučený a slovesné podstatné meno doporučení nepatria medzi spisovné jazykové prostriedky, preto by sme ich nemali používať vo verejných jazykových prejavoch. Súčasné výkladové slovníky slovnej zásoby slovenčiny slovesá doporučit a doporučovat hodnotia ako nesprávne a odkazujú na správne slovesá odporučiť a odporúčovať, trpného prídavného, resp. prídavného mena doporučený a slovesného podstatného mena doporučení je vhodné používať dokonavé sloveso odporučiť (odporučiť, odporúčime, odporúčia) s významom „navrhnuť, poradiť“, nedokonavé sloveso odporúčovať (odporúčá, odporúčame, odporúčajú) s významom „navrhovať, radiť“, trpné prídavné, resp. prídavné meno odporúčaný a slovesné podstatné meno odporúčanie. Od nesprávneho trpného prídavného, resp. prídavného mena doporučený treba odlišiť prídavné meno doporučený, ktoré ako poštový termín má význam „podávaný aj prijímaný na potvrdenie“ a ktoré poznáme napríklad zo spojení doporučený list, doporučená zásielka.

PaedDr. Matej Považaj, CSc., Jazykovedný ústav L. Štúra SAV

Doc. Ing. Eva Kafková, PhD.
(1950 – 2014)

So žiaľom sme prijali správu, že pred pár dňami nás navždy opustila doc. Ing. Eva Kafková, PhD., dlhoročná vysokoškolská pedagogička, odborníčka v oblasti poisťovníctva, členka viacerých redakčných rád, spolupracovníčka. Od roku 1980 pôsobila na Podnikovohospodárskej fakulte EU

so sídlom v Košiciach ako odborná asistentka, neskôr ako docentka. Bola zodpovednou riešiteľkou a výraznou mierou sa podieľala na riešení niekoľkých projektov. Ako školiteľka viedla mnohé práce, od bakalárskych až po dizertačné. Získala vedecko-pedagogickú hodnosť docentky, podarilo sa jej splniť aj kritériá na hodnosť

profesorky, ale žiaľ, svojho vymenovania sa už nedožila. Od roku 2010 predsedala skúšobnej komisii pre stredný stupeň odbornej spôsobilosti.

Lúčime sa s doc. Kafkovou a úprimne jej ďakujeme za jej celoživotné dielo. Odišla významná osobnosť, odborníčka, pedagóg so zameraním pre poisťovníctvo s množstvom ešte nedosiahnutých cieľov, avšak choroba bola silnejšia ako vôľa a odhodlanie žiť.

Češť jej pamiatke!

**Consumer Protection Is the Main Priority.
Interview with Gabriel Bernardino, Chairman
of EIOPA, p. 2**

Since its creation one of EIOPA's main priorities was consumer protection. The national supervisory authorities have already started to implement EIOPA's Guidelines on complaints-handling in their frameworks and EIOPA is currently monitoring their compliance plans. Following our Guidelines, many insurers are updating their complaint management systems. This will help consumers to receive better services and to resolve problems in a quicker and a more efficient way. Last year, we also published similar guidelines relating to complaints-handling by insurance intermediaries.

Our consumer protection agenda is focused on ensuring a paradigm shift in the direction of transparency towards consumers and on reinforcing fairness in selling practices. Having identified significant consumer detriment in the Payment Protection Insurance market, including miss-selling practices, market imperfections and disproportionate levels of commissions, we issued an Opinion, in which we provide a framework for supervisory analysis of the issue, recommend NCAs to use it, and to report back to EIOPA. Reflecting the relevance that we attach to selling practices, we have published the Good Practices Report on the Provision of Information to Members of Defined Contribution Pension Schemes and the Good Practices Reports on Comparison Websites and on Knowledge & Ability of Distributors of Insurance Products.

Furthermore, EIOPA has been creating the necessary basic conditions to identify consumer protection issues as they arise. In this context we developed an enhanced methodology for collecting, analysing and reporting on consumer trends and we are exploring the use of social media monitoring tools for our consumer trends analysis.

All insurance undertakings in the EU internal market should apply sound and robust practices in the management of the insurance business, including in policy administration and claim settlements. Supervisors should devote appropriate attention to these practices in order to guarantee that policyholders are treated fairly. The challenge is to continuously improve the quality and consistency of supervision and enforcement and this will be a priority for EIOPA in the coming years.

**Reserving Risks under Solvency II, Jakub Mertl,
p. 6**

It is obvious by now, that the Solvency II will introduce many fundamental changes in capital requirements calculation. The area of reserve risk and reserve risk calculation is one of the basic fields that raises the most significant challenges for non-life insurers.

According to new methodology, the look at reserve risk takes a boldly different approach. A brief account on reserve risk calculation can be found e.g., in the article (7). The most important part is the moving from the basis of claims-handling expenses and reserves to cash flow along with related new modeling techniques. Under Solvency II, the basic risk profile is the profit/loss on reserves held over a one-year period, contrary to current ultimate views.

The article focuses on reserve risk and describes various calculation models that use standard approach, the adaptation of own specific parameters or alternative options of other model preference while applying partial or full internal model.

**To Tax Everything That Moves (So Far),
Miroslav Čápek, p. 11**

The idea to introduce the financial transaction tax (FTT) in the EU dates back to 2011, and the original plan was to apply it across the EU. This has been strongly opposed by the UK and Czech Republic. Then the European Commission (EC) proposed to introduce it within the eurozone. At this time, the Netherlands has declared outright that it will not participate in the FTT. Brussels has decided not to give up, and suggested the countries backing the tax to go for it alone under the enhanced cooperation rule. Therefore, eleven enthusiasts keep going forward with this adventure and probably have no idea of its future consequences. Similarly, it remains unclear how the EU FTT will be collected and enforced in practice, how the money will be used by Brussels, and which investing tools will be affected by the FTT, etc. On the other hand, the EC estimates that the levy could raise as much as €35bn a year. Over these months, the Slovak Finance Ministry has started to work on a project that will ensure the development of the capital market in Slovakia. It seems that the Finance Ministry certainly will have to make a choice. If we further declare our support for FTT, the whole project can be just like closed. To work on the development of the capital market and at the same time, to push something forward that will definitely destroy it; takes a lot of naivety. It looks like as though I work hard on moving beyond the Arctic Circle, at the same time, I am making serious plans to grow oranges and tomatoes when I will be there.

V predvečer konferencie NBS a EIOPA o osobných dôchodkoch (s. 5) sa hostia konferencie zúčastnili na slávnostnej večeri, ktorú usporiadali asociácie z oblastí, ktoré spadajú pod dohľad EIOPA.

Na snímke zľava prezident SLASPO Marek Jankovič, riaditeľka odboru regulácie a metodiky riadenia rizík NBS Júlia Čillíková, generálna riaditeľka SLASPO Jozefína Žáková, guvernér NBS Jozef Makúch, predseda EIOPA Gabriel Bernardino, generálna riaditeľka Európskej asociácie národných asociíí poisťovní Michaela Kollerová a člen Bankovej rady NBS Vladimír Dvořáček.

Jozefína Žáková predstavuje Gabrielovi Bernardinovi a Michaela Kollerovej časopis Poistné rozhľady.

Hostí privítal prezident Slovenskej asociácie poisťovní Marek Jankovič.

Snímky (ip)

Generálna riaditeľka Slovenskej asociácie poisťovní Jozefína Žáková oslávila životné jubileum. Jedným z prvých gratulantov bol Marek Jankovič, prezident asociácie a prezident Allianz – Slovenská poisťovňa, kde Jozefína Žáková pracovala vo vysokých funkciách takmer dve desaťročia.

Inzercia

ONLINE POISTENIE ÚRAZU POSÁDKY V AUTE

INSIA vytvorila pre svojich členov okrem možnosti uzatvárania online PZP aj kalkulačku pre porovnanie ponúk poistenia úrazu posádky v aute s možnosťou uzatvoriť poistenie online.

INSIA VAŠA CESTA AKO BYŤ ONLINE !!!

Pre viac informácií nás kontaktujte:

@ partner@insia.sk ☎ 0905(03) 500 080
www.UspesnyMakler.sk

Poistné rozhľady

2/ 2014

máj 2014

EV 2935/09

Vydáva

Slovenská asociácia
poisťovní ako odborný
dvojmesačník slovenského
poisťovníctva

Vedúci redaktor

Ing. Ivan Podstupka

Členovia redakčnej rady

JUDr. Jozefína Žáková
(predsedníčka)
Ing. Vladimír Bakeš
Mgr. Júlia Čillíková
JUDr. Imrich Fekete, CSc.
JUDr. Dušan Katonák
Prof. Ing. Anna Majtánová,
PhD.
Mgr. Lucia Muthová, PhD.

Cena ročného
predplatného
(šesť čísiel) je 7,50 €
do zahraničia 24,- €
Jednotlivé číslo 1,25 €

Adresa vydavateľa
Slovenská asociácia
poisťovní
Drieňová 34
P. O. Box 51
820 09 Bratislava 29
IČO 17054303

Telefón

02 / 4342 9985

fax

02 / 4342 9984

e-mail

ivan.podstupka@slaspo.sk
www.slaspo.sk

Typografia, prepress

DESIGN STUDIO
Karol Rosmány

Tlač

NEUMHR tlačiareň, s. r. o.
Bratislava

ISSN 1335-1044

Poistné rozhľady

Ročník XX / 2014

2